

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.
Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf. 211.
Telefon: (06-1) 472-8865
Ügyszám: VJ/12/2019.
Iktatószám: VJ/12-248/2019.

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa az Oppenheim Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Károlyi utca 12., eljáró ügyvéd: dr. F. G.) által képviselt **Netrisk.hu Első Online Biztosítási Alkusz Kft.** (1138 Budapest, Madarász Viktor utca 47-49.) bejelentő által benyújtott összefonódás-bejelentés alapján indított versenyfelügyeleti eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a szintén az Oppenheim Ügyvédi Iroda által képviselt **Biztosítás.hu Biztosítási Alkusz Kft.** (1113 Budapest, Nagyszőlős utca 11-15.) – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa megállapítja, hogy a Netrisk.hu Első Online Biztosítási Alkusz Kft.-nek a Biztosítás.hu Biztosítási Alkusz Kft. feletti közvetlen egyedüli irányításszerzésével megvalósuló összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacokon.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított harminc napon belül közigazgatási per indítható. A keresetlevelet elektronikusan kell benyújtani az erre rendszeresített űrlap¹ felhasználásával, mely a Gazdasági versenyhivatal honlapján érhető el. A Gazdasági Versenyhivatal a keresetet az ügy irataival együtt továbbítja a közigazgatási perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek, melynek eljárásában a jogi képviselet kötelező.

I n d o k o l á s

I.

A bejelentett összefonódás

- 1) A Netrisk.hu Első Online Biztosítási Alkusz Kft. (a továbbiakban: Netrisk) 2019. február 12. napján üzletrész-átruházási szerződést (a továbbiakban: Szerződés) kötött a Biztosítás.hu Biztosítási Alkusz Kft. (a továbbiakban: Céltársaság) üzletrészei 100 százalékanak megvásárlására.

¹ http://www.gvh.hu/data/cms1041089/GVH_gvh_k01_19_01.jar

- 2) A Netrisk a Gazdasági Versenyhivatalhoz 2019. március 5-én az 1) pont szerinti ügyletet bejelentette a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 43/J. § (1) bekezdése szerint a Tptv. 24. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel.
- 3) A Gazdasági Versenyhivatal 2019. március 12-én a Tptv. 43/N. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásával az összefonódás vizsgálatára – az eljáró versenytanáccsal egyetértésben - versenyfelügyeleti eljárást indított a Tptv. 67. § (4) bekezdés b) pontjának első fordulata alapján. Az összefonódás-bejelentés ugyanis nem felelt meg a Tptv. 43/J. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, mert az összefonódás-bejelentési űrlap az online biztosításközvetítés – mint szóba jöhető érintett árupiac – tekintetében nem tartalmazott elégséges információt ahhoz, hogy egyértelmű, objektív és ellenőrizhető adatok alapján meghatározhatók legyenek az összefonódó felek piaci részesedései,² mely információk hiányában nem végezhető el az 1) pont szerinti ügylet várható versenyhatásainak értékelése.³
- 4) Az eljárás megindítását követően a vizsgáló adatkérő végzéseire a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB), valamint a Netrisk és a Céltársaság által szolgáltatott adatok alapján megállapítható volt, hogy a nem-életbiztosítási termékek online közvetítésének magyarországi forgalmából a Netrisk és a Céltársaság együttes részesedése meghaladja a 20 százalékot, és azon belül mindkettőjüké az 5 százalékot. Ebből következőleg a 7/2017. közlemény 22. ba) és ca) pontjai alapján nem volt nyilvánvaló, hogy a nem-életbiztosítási termékek magyarországi online közvetítése, mint szóba jöhető érintett piac tekintetében az összefonódás nem eredményezi a verseny jelentős csökkenését.
- 5) Az előzőekre tekintettel a vizsgáló 2019. május 8-án – az eljáró versenytanáccsal egyetértésben – figyelemmel a 7/2017. közlemény 33. pontjára is, elrendelte az összefonódás piaci hatásainak teljes körű vizsgálatát.⁴

II.

Az összefonódás résztvevői

A Netrisk, valamint tulajdonosai: az MCI és az AMC

A Netrisk tevékenysége

- 6) A Netrisk tevékenysége az online és az offline, azaz a személyes és telefonos ügyfélszolgálaton keresztül végzett biztosításközvetítés. Tevékenysége túlnyomó részben a nem-életbiztosítási termékekre [különösen kötelező gépjármű felelősség-biztosítás (a továbbiakban: KGFB), Casco biztosítás, utasbiztosítás, lakásbiztosítás] terjed ki. Életbiztosítási szerződések közvetítésével 2016 óta nem foglalkozik, minimális mértékű

² Ld. a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének az összefonódás-bejelentési kötelezettség, az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárás megindítása, valamint az eljárás teljes körűvé nyilvánítása esetén alkalmazandó „nem nyilvánvalóság” feltételéről szóló 7/2017. közleménye (a továbbiakban: 7/2017. közlemény) 27. és 28. pontját.

³ VJ/12/2019. számú végzés.

⁴ VJ/12-24/2019. számú végzés.

jutalékbevétele azonban származik az azt megelőzően közvetített életbiztosítási szerződésekből.

- 7) A Netrisk a biztosításközvetítést nagyobb részben online (netrisk.hu weboldal), kisebb részben offline módon (személyesen, telefonos ügyfélszolgálaton keresztül) végzi. Az offline értékesítést a Netrisk részben az autókereskedéseken keresztül bonyolítja, mindenképp a KGFB és a Casco biztosítás esetében. A fogyasztó az autóvásárlással egyidejűleg az autókereskedőnél, mint a Netrisk alügynökénél választhat a Netrisk ajánlatai közül, ami alapján létrejön a Netrisk közvetítésével a biztosítóval a szerződés.
- 8) A Netrisk az elmúlt években folyamatosan fejlesztette és fejleszti online szolgáltatását. Mindenképp a mobiltelefonos felületek fejlesztése van napirenden, igazodva az újabb készülék típusok és operációs rendszer verziók megjelenéséhez. Emellett szintén folyamatosan tesz lépéseket az oldal felhasználóbarátabbá tétele és a konverziós folyamatok javítása érdekében. A Netrisk 2020. évre is rendelkezik fejlesztési tervvel.
- 9) A Netrisk a biztosításközvetítés mellett további weboldalakat is működtet. A bankkalkulátor.hu oldalon az ügyfelek különböző pénzügyi szolgáltatásokat (különösen kölcsön, hitel, folyószámla, hitelkártya) hasonlíthatnak össze. A netriskauto.hu oldal használtautó hirdetési portálként üzemel. A telenet.hu oldal internet, mobilnet, TV, vezetékes és mobil telefon szolgáltatások kínálatát hasonlítja össze.

Az MCI és az AMC

- 10) A Netrisk üzletrészei 75,572 százalékban – az MCI Private Ventures Fundusz Investycyjny Zamkniety - MCI Euro Ventures 1.0. részalapon keresztül – közvetve a lengyelországi MCI Management Sp.z.o.o. (a továbbiakban: MCI), 22,714 százalékban pedig a hollandiai AMC Capital IV Net S.á.r.l. (a továbbiakban: AMC) tulajdonában vannak. A Netrisk Társasági Szerződésének⁵ 17.9.10. pontja szerint „az éves költségvetés, a hosszú távú célkitűzések és a kereskedelmi stratégia jóváhagyása” az ügydöntő felügyelőbizottság hatáskörébe tartozik, mely döntés tekintetében az AMC által delegált felügyelőbizottsági tagnak vétőjoga van. A Társasági Szerződés 17.2.2. pontja szerint a MCI köteles megszavazni az AMC által jelölt felügyelőbizottsági tagot. A Netrisk úgy nyilatkozott, hogy „az éves költségvetés a [Netrisk] üzleti működése kapcsán felmerülő, költségekkel és kiadásokkal, valamint bevételekkel való utólagos elszámolás. Így az éves költségvetés sokkal inkább az éves beszámolóval esik egy tekintet alá tartalmi szempontból (nem pedig az üzleti tervvel).”⁶
- 11) A vizsgáló felhívására⁷ a Netrisk (csatolva az AMC nyilatkozatát is) úgy nyilatkozott, hogy „sem az AMC, sem pedig ahhoz a vállalkozáscsoporthoz tartozó más vállalkozás, amelyhez az AMC tartozik nem ér el magyarországi árbevételt olyan tevékenységből, amely a [Netrisk] tevékenységével horizontálisan átfedő, vagy ahhoz vertikálisan vagy portfólió jelleggel kapcsolódó volna.”⁸
- 12) Az MCI és a vele egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások (ide nem értve a Netrisket) magyarországi tevékenysége kiterjed a logisztikai szolgáltatásokra (melynek

⁵ VJ/12-234/2019. számú végzés.

⁶ VJ/12-245/2019. számú irat.

⁷ VJ/12-235/2019. számú végzés.

⁸ VJ/12-236/2019. számú irat.

keretében ügyfeleit komplex marketing stratégiák kialakításában és megvalósításában, valamint informatikai megoldásaival segíti), valamint online ruha kiskereskedelemre.

A nettó árbevételi adatok

- 13) A Netrisk, valamint az MCI által egyedül irányított vállalkozások (ide nem értve a Netrisket) Magyarország területén az összefonódás létrejöttét megelőző utolsó hitelesen lezárt (2017.) évben együttesen elért nettó árbevétele meghaladta a 15 milliárd forintot.

A Céltársaság

- 14) A Céltársaság a biztosítás.hu oldalon keresztül nyújt online biztosításközvetítési szolgáltatást, kizárólag nem-életbiztosítási termékek (különösen KGFB, Casco biztosítás, lakásbiztosítás, utasbiztosítás) körében.
- 15) A Céltársaság a Netriskhez hasonlóan folyamatosan fejleszti szolgáltatását. Ez a tevékenysége kiterjed az oldal használatának egyszerűsítése (kevesebb kérdés megválaszolása, szélesebb termékpaletta) mellett az egyéb elektronikus felületeken (pl. mobiltelefon, tablet) történő elérés és használat könnyítésére is.
- 16) A biztosítás.hu oldalon kiegészítő jelleggel lakáshitel, lakástakarék és személyi kölcsön kalkulátor, továbbá utazási ajánlatokra és mobil előfizetési csomagajánlatokra vonatkozó felületek is megjelennek, amelyeket azonban nem a céltársaság állít össze, hanem más vállalkozások.
- 17) A Céltársaság – mely más vállalkozás felett nem rendelkezik irányítási joggal - Magyarország területén az összefonódás létrejöttét megelőző utolsó hitelesen lezárt (2018.) üzleti évben 1 milliárd forintot meghaladó nettó árbevételt ért el.

III.

A biztosításközvetítési tevékenység főbb jellemzői és az érintett vállalkozáscsoportok piaci helyzete

A biztosításközvetítés folyamata

- 18) A biztosítási termékeket a biztosítók kisebb részben saját maguk, nagyobb hányadában azonban közvetítőkön keresztül értékesítik. A biztosítók közvetlen értékesítése és a közvetítőn keresztüli értékesítés is történhet offline (személyesen, telefonon) és online módon is. Online értékesítésnek minősül, ha „az adott szerződésnél a közvetítő személyes közreműködése nélkül, közvetlenül az ügyfél által használt értékesítést végző elektronikus, illetve értékesítést végző összehasonlító felület igénybevételel történt a biztosításközvetítés.”⁹
- 19) A biztosításközvetítés során a biztosításközvetítők a biztosítási védelmet kereső ügyfeleket (mint a biztosítási termék fogyasztóit) és az ügyfelek kockázatát átvállaló biztosítókat egymással kapcsolatba hozzák a biztosítási szerződés megkötése céljából. A biztosításközvetítők közül a függő biztosításközvetítők (ügynökök) a biztosító megbízásából végzik tevékenységüket, míg a független biztosításközvetítők (alkuszok) az ügyfelek megbízásából járnak el. Az ügynökök tevékenységüket végezhetik egy biztosító

⁹ 39/2018 (XI. 14.) MNB rendelet 11. melléklet.

megbízásából (egyes ügynök), vagy több biztosító megbízásából (többes ügynök). Az alkusz és a többes ügynök tevékenysége ugyanakkor az ügyfelek szempontjából leglényegesebb kérdésekben nem mutat egymástól tartalmi eltéréseket: az alkusz és a többes ügynök is köteles az ügyfél igényét kielégítő biztosításokról azokat összehasonlító elemzésen alapuló javaslatot tenni, továbbá a közvetítői tevékenységért járó díjat (jutalékot) az alkusz és a többes ügynök részére is az ügyféllel végül szerződést kötő biztosító fizeti.

- 20) A biztosításközvetítésért a közvetítőnek járó jutalékot a biztosítók beépítik a biztosítási termék árába annak százalékában. Erre a megoldásra tekintettel az alkusz az ügyfél felé közvetlenül nem tud árat emelni. A biztosítók egy részének nyilatkozata szerint adott biztosítási termékek esetében az alkusszal történt megállapodás alapján alakul ki a jutalék mértéke, néhány biztosító azonban azt is jelezte, hogy ennek ellenére adott biztosítási termék esetében jellemzően csak minimális eltérések vannak az egyes alkuszok között a jutalék mértékében. A biztosítók másik részének gyakorlata szerint saját maguk határozzák meg a jutalék mértékét, melyet az alkusz csak elfogadni vagy elutasítani tud.
- 21) Az alkuszoknak mindemellett elvileg lehetőségük van a jutalékok terhére kedvezményeket adni ügyfeleiknek, azonban ez a gyakorlatban csak kivételesen valósul meg: a KGFB esetén szinte kizárt, más biztosítástípusok esetén is jellemzően a biztosítóval való megállapodás alapján vagy a biztosító által a termék árába beépített ún. üzletpolitikai kedvezmény részeként nyújtható.

A biztosítási és biztosításközvetítői tevékenység szereplői

- 22) A biztosításoknak két nagy csoportja különböztethető meg az életbiztosítások és nem-életbiztosítások. Jelenleg Magyarországon 23 biztosítási vállalkozás tevékenykedik, melyek közül 6 csak életbiztosítási termékeket, 9 csak nem-életbiztosítási termékeket, 8 pedig mindkét típusú biztosítási terméket értékesít. A nem-életbiztosítási termékeket (is) értékesítő biztosítók többsége jellemzően az azon belüli főbb termékek (KGFB, Casco biztosítás, lakásbiztosítás, utasbiztosítás) mindegyikét értékesíti. A biztosítók által alkalmazott értékesítési csatornák többfélék, amiket a biztosító társaságok jellemzően egymással párhuzamosan alkalmaznak (ún. multi-homing). Az értékesítési csatornák köre magában foglalja a biztosítók saját ügyfélszolgálatát és honlapját, továbbá az egyes vagy többes ügynökökön és az alkuszokon keresztül történő eladásokat (mind offline, mind online formában). Az utóbbi időben egyes biztosítók kifejezetten erősítették online jelenlétüket (ld. pl. az Uniqa Biztosító Zrt. által üzemeltetett cherrisk.hu vagy a Magyar Posta Biztosító Zrt. által működtetett hello.hu weboldalt / applikációt).
- 23) 2018. december 31-én 400 alkuszi és 41 többes ügynöki tevékenységet folytató vállalkozás (a továbbiakban együtt: alkusz) volt aktív. A biztosítási szerződések több mint 40 százaléka jön létre alkuszok közvetítésével, mely 2/3-1/3 arányban oszlik meg az offline (személyes, telefonos) és az online módon kötött szerződések között.
- 24) Az összefonódással érintett vállalkozáscsoportok által végzett nem-életbiztosítás közvetítés útján kötött alkuszi szerződésállományból 2018-ban a Netrisk részesedése¹⁰ 10-20 százalék, a Céltársaságé pedig 0-10 százalék, együttes részesedésük pedig 20-30 százalék

¹⁰ A részesedési adatok a Magyar Nemzeti Bank (MNB) teljes szerződésszámra vonatkozó adata és a vállalkozások által saját szerződésállományukra megadott adatai alapján kerültek meghatározásra.

közötti volt. A nem-életbiztosítás közvetítési szerződésszám alapján utánuk következő öt alkusz közül a CLB Független Biztosítási Alkusz Kft. (a továbbiakban: CLB) részesedése 10-20 százalék, a további négy¹¹ vállalkozásé pedig 0-10 százalék közötti. A fenti vállalkozások – csakúgy, mint a Netrisk és a Céltársaság – a főbb nem-életbiztosítási termékek (KGFB, Casco biztosítás, utasbiztosítás, lakásbiztosítás) mindegyikének közvetítését végzik. Az alkuszokon keresztül kötött nem-életbiztosítási szerződések túlnyomó többsége (mintegy 95 százaléka) a fenti négy biztosítás típusra irányult.

- 25) A nem-életbiztosítás közvetítést az alkuszok részben online, részben offline módon végzik. Az online közvetítéssel létrejött szerződés állomány mintegy 95 százaléka a Netrisk, a Céltársaság és fentebb említett további 5 alkusz közvetítésével jött létre. Ezen belül a Netrisk 50-60 százalékkal, a Céltársaság 20-30 százalékkal részesedik, kettejük együttes részesedése pedig 70-80 százalék közötti. A további öt vállalkozás részesedése az online közvetítés esetében is az előző pontban említett határok közé esik, azzal, hogy számottevő online jelenlétet csak a CLB és a PBA Insura tudott elérni.
- 26) Lényeges sajátossága az alkuszi tevékenységnek, hogy a fogyasztók egy része az alkuszok portálját eleve csak előzetes díj összehasonlításra (tarifálásra) használja, és nem az adott portálon, hanem valamely más csatornán köti meg a szerződést. A Netrisk és a Céltársaság esetében is az oldalukat felkereső ügyfeleknek csak 10-20 százaléka kötött végül szerződést az adott oldalon. Az egyik ilyen csatorna lehet maga az alkusz portálján kiválasztott biztosító, ami az ügyfél számára abból a szempontból is kedvező, hogy a biztosítók a saját oldalukon történő kötés esetén általában kedvezményt adnak.

IV.

A piaci szereplők és érdekképviseleti szervek álláspontja¹²

- 27) A vizsgáló a Tpvt. 64/B. § (6) bekezdése alapján 20 biztosítót, 23 alkuszt és két érdekképviseleti szervezetet [Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége (a továbbiakban: FBAMSZ), Magyar Biztosítási Alkuszok Szövetsége (a továbbiakban: MBASZ)] keresett meg adatkérő végzéssel. A végzések mindhárom megkérdezett csoport esetében kiterjedtek az érintett árupiac meghatározásával és az árazással kapcsolatos kérdésekre, továbbá lehetőség volt az összefonódásnak a versenyre gyakorolt várható hatásával kapcsolatos vélemény kifejtésére. Az alkuszoktól a fentiekben túlmenően bekérésre kerültek a szerződéseik számára és jutalék bevételeikre vonatkozó adatok (biztosítás fajtánként, online/offline bontásban), az alkuszi tevékenység piacára való belépés lehetőségeivel, feltételeivel, költségeivel kapcsolatos információk, valamint megkérdezésre került, hogy mely öt vállalkozást tekintik legfőbb versenytársaiknak 1-5 skálán értékelve azokat. A biztosítók pedig kifejtették véleményüket azzal kapcsolatosan, hogy vannak-e olyan alkuszok, melyekkel való kapcsolat hiánya nehezítené piaci tevékenységüket, továbbá a Netriskkel és a Céltársasággal kapcsolatos tapasztalataikra nézve is. Megkeresésre került továbbá 3 olyan vállalkozás, amely az online biztosításközvetítésnél alkalmazott „dobozos” tarifáló terméket forgalmaz.

¹¹ PBA Insura Zrt., CIB Biztosítási Alkusz Kft., Biztosítók.hu Alkusz Kft., Eurorisk Biztosítási Alkusz Kft.

¹² A megkeresettektől kapott nem vélemény, hanem tény jellegű információk beépítésre kerültek a III. részbe.

- 28) Az érintett áru piac tekintetében az érdeemben válaszoló álláspontja nem volt egységes abban, az érintett vállalkozások tevékenysége szempontjából releváns kérdésben, hogy a nem-életbiztosítási termékkategóriák közvetítése egységes áru piactól alkot-e, és abban sem, hogy az online és az offline közvetítés azonos áru piachoz tartozik-e.
- 29) A termékkategóriák esetében a biztosítóknak és az alkuszoknak is gyakorlatilag fele-fele érvelt az egységes áru piac, illetve a kategóriák szerint elkülönült áru piacok mellett. Az egységes áru piac mellett érvelő alkuszok mindenképp azt emelték ki, hogy a biztosításközvetítési tevékenységnek a termékismertetéssel kezdődő és a szerződéskötéssel záruló folyamata valamennyi termékkategória esetében azonos. A termékkategóriánként elkülönült áru piacok mellett érvelők szerint az ügyfél (fogyasztó) oldaláról tekintve az egyes termékkategóriák nyilvánvalóan nem helyettesítik egymást, hivatkoztak továbbá arra, hogy a sikeres működést elősegíti, ha az alkusz specializálódik egy termékkategóriára, miáltal jobban képes megfelelni az adott biztosítás fajtát kereső ügyfél igényeinek.
- 30) Az online-offline helyettesítés kérdésében az érdeemben válaszoló alkuszok túlnyomó többsége az elkülönítés mellett érvelt. Hivatkoztak egyrészt arra, hogy az offline közvetítést végző munkatársak felkészítése és képzése jelentősen magasabb költséggel jár, mint az online közvetítéshez szükséges informatikai környezet kialakítása és karbantartása. Másrészt rámutattak arra, hogy a két értékesítési mód eltérő fogyasztói igényeket elégít ki (pl. személyes-személytelen kapcsolat, munkaidőben-folyamatos elérés), tartalmilag pedig az online közvetítés esetén az összehasonlítás az elsődleges szempont, amivel szemben az offline közvetítés esetében a minél teljesebb körű – de akár kevesebb ajánlatot magában foglaló – tájékoztatásra helyeződik a hangsúly. A két érdekképviselői szervezet közül a FBAMSZ az egységes áru piac mellett érvelt, hivatkozva mindenképp arra, hogy mindkét közvetítési módon ugyanazok a biztosítási termékek érhetőek el a fogyasztók számára. Ezzel szemben a MBASZ az egymástól elkülönült online és offline piac mellett hozott fel érveket, mindenképp azt, hogy míg az online alkusz sem személyes tanácsadással, elemzéssel nem szolgál, addig ezek az offline közvetítés esetén elérhető szolgáltatások.
- 31) A piacra lépés az alkuszok többsége szerint nem ütközik jelentős akadályokba, figyelemmel a vásárolható „dobozos” tarifáló termékekre is az viszonylag rövid idő (egy év) alatt megvalósítható, és nem jár jelentős költséggel (átlagosan 5-10 millió forint). Szintén gyakorlatilag egységes az alkuszok álláspontja abban, hogy a termékportfólió bővítése viszonylag csekély anyagi ráfordítással megoldható, az ügyfélszám növeléséhez ugyanakkor jelentős költséggel járó marketing tevékenység szükséges.
- 32) A versenyhatások tekintetében a biztosítók két vállalkozás kivételével nem várnak negatív hatásokat az összefonódás következtében, sőt több biztosító szerint az összefonódásnak inkább pozitív hatásai lesznek a piac fejlődésére. A két vállalkozás elsősorban attól tart, hogy a Netrisk megerősödő alkupozíciója révén képes lesz magasabb jutalékot elérni, ami számukra hátrányos lenne. Három vállalkozás kivételével az alkuszok sem valószínűsítik, hogy az összefonódás káros versenyhatásokkal jár majd. A hivatkozott három vállalkozás elsősorban az összefonódás következtében létrejövő vállalkozáscsoportnak az online biztosításközvetítés tekintetében kialakuló magas piaci részesedését tekinti olyan körülménynek, ami veszélyeztetheti a piac többi szereplőjének működését. A két érdekképviselő nem nyilvánított véleményt az összefonódás várható versenyhatásaival

kapcsolatosan. A megkeresett három „dobozos” tarifáló terméket forgalmazó vállalkozás közül ketten valószínűsítettek káros versenyhatásokat, mindenekelőtt attól tartva, hogy a Netrisk megnövekedő piaci súlya következtében a terméküket használó online alkuszok egy része ellehetetlenülne, ami az ő üzleti tevékenységükre nézve is hátrányos lenne.

V.

Bejelentési kötelezettség

Összefonódás

- 33) A Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja értelmében vállalkozások összefonódása jön létre, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen közvetlen vagy közvetett irányítási jogot szerez valamely tőle független vállalkozás felett.
- 34) A Tpvt. 23. § (2) bekezdésének a) pontja szerint közvetlen irányítással rendelkezik egy vállalkozás, ha a másik vállalkozás többségi szavazati jogot biztosító üzletrészeivel, részvényeivel, illetőleg a szavazati jogok több mint ötven százalékával rendelkezik.
- 35) Az előzőekre tekintettel a Netrisk a Céltársaság felett annak üzletrészei 100 százalékának megvásárlásával közvetlen egyedüli irányítást szerez, ami vállalkozások összefonódásának minősül.

Küszöbértékek

- 36) A Tpvt. 24. § (1) bekezdése szerint a vállalkozások összefonódását a Gazdasági Versenyhivatalhoz be kell jelenteni, ha valamennyi érintett vállalkozáscsoport [26. § (5) bekezdés], valamint az érintett vállalkozáscsoportok tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások előző üzleti évben elért nettó árbevétele együttesen a tizenöt milliárd forintot meghaladja, és az érintett vállalkozáscsoportok között van legalább két olyan vállalkozáscsoport, melynek az előző évi nettó árbevétele a vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások nettó árbevételével együtt egymilliárd forint felett van.
- 37) A Tpvt. 27. § (1) bekezdése alapján a nettó árbevétel számítása során nem kell figyelembe venni az azonos érintett vállalkozáscsoportba tartozó érintett vállalkozásoknak vagy azok vállalkozásrészeinek az egymás közötti forgalmát. A Tpvt. 26. § (6) bekezdése alapján a nettó árbevételt az összefonódás-bejelentés benyújtásának időpontjához képest utolsó hitelesen lezárt üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy egyszerűsített éves beszámoló szerinti nettó árbevétel alapján kell meghatározni.
- 38) A Tpvt. 26. § (1) bekezdése értelmében érintett vállalkozások az összefonódásban közvetlenül és közvetetten résztvevő vállalkozások. Az (1) bekezdés szerint közvetlen résztvevő az a vállalkozás, amelynek a vállalkozásrész a részévé válik. A (2) bekezdés b) pontja alapján közvetlen résztvevő a közvetlen irányítást szerző vállalkozás, az ilyen vállalkozást más vállalkozáscsoport egy vagy több tagjával közösen irányító vállalkozás, valamint az a vállalkozás, amely felett irányítást szereznek. A (3) bekezdés szerint közvetett résztvevők azon vállalkozáscsoport [Tpvt. 15. § (2) bekezdés] további tagjai,

amelybe a közvetlen résztvevő tartozik. Az (5) bekezdés szerint érintett vállalkozáscsoport a közvetlen résztvevő és az ahhoz kapcsolódó közvetett résztvevők együttese.

- 39) Az előzőek alapján a jelen összefonódás közvetlen résztvevőjének minősül a közvetlen egyedüli irányítást szerző Netrisk, valamint az irányítása alá kerülő Céltársaság, mely egyben érintett vállalkozáscsoportnak is minősül.
- 40) A további érintett vállalkozáscsoportok egyértelmű beazonosítása annak függvénye, hogy a Netrisk a többségi tulajdonos MCI, vagy az MCI és az éves költségvetés elfogadása tekintetében vétőjoggal rendelkező AMC közös irányítása alatt áll-e. Az MCI egyedüli irányítása esetén további érintett vállalkozáscsoportnak az MCI és az általa irányított vállalkozások alkotta vállalkozáscsoport (a továbbiakban: MCI_e Csoport, melybe beletartozik a Netrisk is) minősül. Az MCI és az AMC közös irányítása esetén pedig a további érintett vállalkozáscsoportok az MCI_k Csoport (melybe nem tartozik bele a Netrisk), valamint az a vállalkozáscsoport, melynek az AMC a tagja (a továbbiakban: AMC Csoport) és a Netrisk.
- 41) A Netrisk irányítási viszonyai szempontjából meghatározó kérdés, hogy mi a tartalma a Netrisk éves költségvetésének, melynek elfogadása tekintetében az AMC-nek vétőjoga van. Abban az esetben, ha az éves költségvetés – miként arra a Netrisk hivatkozik „inkább az éves beszámolóval esik egy tekintet alá”, akkor a vétőjog nem alapoz meg közös irányítást, az éves beszámoló utólagos elfogadása ugyanis nem tartozik a vállalkozás jövőbeli piaci magatartásának meghatározása szempontjából releváns kérdések közé. Ugyanakkor az éves költségvetés előzetes elfogadása tekintetében fennálló vétőjogot a versenyjogi gyakorlat az üzleti tervvel egyezően irányítást megalapozó vétőjognak tekinti.¹³
- 42) Az eljáró versenytanács szükségtelennek tartotta a Netrisk irányítási viszonyainak egyértelmű feltárását, mert a Versenytanács gyakorlata szerint „*Szükségtelen az érintett vállalkozáscsoport egyértelmű meghatározása, ha annak hiányában is megállapítható az összefonódás-bejelentési kötelezettség fennállása, a beavatkozásra okot adó versenyhatások hiánya, és a hatáskör (joghatóság).*”¹⁴ Ez értelemszerűen alkalmazható akkor is, ha nem csak az a kérdéses, hogy egy vállalkozás beletartozik-e az adott érintett vállalkozáscsoportba, hanem (mint a jelen esetben) az is, hogy hány összefonódással érintett vállalkozáscsoport azonosítható.¹⁵
- 43) A jelen esetben a közös irányítás feltételezése esetén érintett vállalkozáscsoportoknak (MCI_k Csoport, AMC Csoport, Netrisk és a Céltársaság) az összefonódás létrejöttének időpontjához képest utolsó hitelesen lezárt üzleti évben a Tpv. fent hivatkozott rendelkezései szerint számított nettó árbevétele együttesen meghaladta a 15 milliárd forintot, továbbá legalább kettőé az egymilliárd forintot, és ugyanez a helyzet, ha az MCI_e Csoport és a Céltársaság minősülnek összefonódással érintett vállalkozáscsoportoknak.

¹³ Vö.: A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról (2008/C 95/01) (67) és (69) bekezdés.

¹⁴ A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének 6/2017. közleménye az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről 59. pont.

¹⁵ VJ/24/2019. 36) pont.

Ezért az összefonódás bejelentésének kötelezettsége az MCI-nek a Netrisk feletti (közvetett) egyedüli és az AMC-vel közös irányítása esetében is fennáll.

- 44) Az AMC-nek, mint érintett vállalkozáscsoportnak a figyelembe vétele nem érinti az összefonódás versenyhatásait sem, mert az AMC Csoport Magyarországon nem végez a Netriskkel és az azzal azonos tevékenységet végző Céltársassággal horizontális, vertikális vagy portfólió kapcsolatban álló tevékenységet. A hatáskör tekintetében pedig az MCI_e Csoport és Céltársaság forgalmi adatai önmagukban – az AMC Csoport forgalmától függetlenül – kizárják a Bizottság joghatóságát.

VI.

Az összefonódás értékelése

- 45) A Tpvt. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján a Versenytanács az összefonódás horizontális, vertikális és portfólió hatásait vizsgálja a 7/2017. számú közleményében foglaltak szerint.
- 46) A Tpvt. 30. § (1) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal megtiltja az összefonódást, ha – a (2) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve – az összefonódás jelentős mértékben csökkenti a versenyt az érintett piacon, különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.

Az érintett piac

- 47) A Tpvt. 14. § értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. Az érintett árupiac meghatározásakor a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. Földrajzi piacként azt a földrajzi területet kell számításba venni, amelyen kívül a) az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
- 48) Az összefonódással érintett piacoknak minősülnek mindazok a piacok, amelyeken az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki. Érdemben azonban csak azon piacok vizsgálata szükséges, amelyekre nézve a fenti versenyhatások fennállhatnak.
- 49) A jelen összefonódás esetében az eljáró versenytanács az összefonódás résztvevőinek tevékenységeire tekintettel az alkuszok által végzett nem-életbiztosítás közvetítés esetében azt vizsgálta, hogy mi minősül érintett árupiacnak: vannak-e a tevékenységen belül elkülönült árupiacok [biztosítás fajtánként, közvetítési módonként (online, offline)], illetve vannak-e olyan további tevékenységek, amelyek azonos árupiachoz tartoznak az alkuszok által végzett nem-életbiztosítás közvetítéssel.
- 50) Az egyes nem-életbiztosítási termékek (KGFB, Casco, utas-, lakásbiztosítás) keresleti szempontból nyilvánvalóan nem minősülnek egymás ésszerű helyettesítőinek. A közvetített szerződések 95 százalékával rendelkező alkuszok azonban – igaz eltérő

arányokban – mind a négy biztosítás típus közvetítésével foglalkoznak, és különösebb nehézség nélkül képesek lehetnek növelni tevékenységüket egyik vagy másik biztosítás típusból. Ez alapján az eljáró versenytanács álláspontja szerint azok között fennáll a kínálati helyettesítés. A megkeresett piaci szereplők véleménye ugyan nem volt egységes a kérdésben, az eljáró versenytanács azonban megalapozottabbnak tekintette az egységes érintett piac mellett állást foglalók érveit. Nevezetesen, hogy a biztosításközvetítési tevékenység folyamata valamennyi biztosítás típus esetében azonos. Ezzel szemben az elkülönült árupiacok mellett érvelők döntő mértékben csak a keresleti helyettesíthetőség hiányára hivatkoztak.

- 51) Azt, hogy az online és az offline módon történő közvetítés egységes vagy egymástól elkülönült árupiacot-e alkot-e, az eljáró versenytanács szükségtelennek tartotta eldönteni, mert a később részletezettek szerint egyik feltételezés mellett sem voltak azonosíthatók az összefonódásnak versenyfelügyeleti beavatkozásra okot adó káros versenyhatásai. A piacmeghatározás kérdésnek nyitva hagyása mellett szól az is, hogy a megkeresett piaci szereplők többsége az elkülönült online és offline árupiac mellett érvelt, a két érdekképviselői szerv közül pedig az egyik (FBAMSZ) határozottan az egységes, a másik (MBASZ) pedig ugyanilyen határozottsággal, de az elkülönült online és offline árupiac mellett érvelt. Az összefonódásban résztvevő vállalkozások is egységes piacot valószínűsítettek.
- 52) Az előzőekre is tekintettel az eljáró versenytanács érdemben nem vizsgálta az érintett árupiac bővítésnek lehetőségét sem. Az ebből a szempontból szóba jöhető tevékenységgel (életbiztosítás) ugyanis a Céltársaság egyáltalán nem foglalkozik, a Netrisk pedig új életbiztosítási szerződést már több éve nem közvetít. Szintén az előző pontban írtakra tekintettel nem vizsgálta az eljáró versenytanács azt, hogy a nem-életbiztosítási termékek biztosítók általi közvetlen értékesítési tevékenységével bővíthető-e az érintett árupiac, bár az – a később részletezettek szerint – a fogyasztók számára olyan alternatíva, amely nem elhanyagolható mértékű versenynyomást fejt ki az alkuszokra.
- 53) Az előzőek alapján vizsgálándónak ítélt árupiac (az alkuszok által végzett nem-életbiztosítás közvetítés) tekintetében érintett földrajzi piacnak az eljáró versenytanács Magyarország egész területét tekintette.
- 54) Miután az összefonódással érintett vállalkozások közül (azok körének egyértelmű meghatározásától függetlenül) Magyarországon csak a Netrisk és a Céltársaság végzi az érintett árupiacként vizsgált tevékenységet, és a többi érintett vállalkozás ahhoz kapcsolódó tevékenységet sem végez, a versenyhatások alábbi értékelésekor az eljáró versenytanács csak e két vállalkozásra volt tekintettel.

Horizontális hatás

- 55) Az összefonódásnak horizontális összefüggésben azokon az érintett piacokon lehet hatása a gazdasági versenyre, amelyek azonos (eladói vagy vevői) oldalán az összefonódásban résztvevő mindkét vállalkozáscsoport (ténylegesen vagy potenciálisan) jelen van. Ekkor az összefonódás miatt csökken az egymással versenyben álló vállalkozások száma, növekszik az összefonódás révén bővülő vállalkozáscsoport piaci részesedése, miáltal jelentős mértékben is csökkenhet a verseny.

- 56) A Netrisk és a Céltársaság azonos tevékenysége az alkuszként végzett nem-életbiztosítás közvetítés, azzal, hogy a Netrisk azt online és offline módon is végzi, míg a Céltársaság kizárólag online közvetítést végez.
- 57) A két vállalkozás együttes piaci részesedése a fenti tevékenységből 20-30 százalék, melyen belül az online közvetítés esetében 70-80 százalék közötti, az egyenkénti részesedések pedig mindkét esetben meghaladják az 5 százalékot, vagyis azokat a mértékeket, amelyek felett a 7/2017. közlemény 22. ba) és ca) pontja alapján felmerülhetnek beavatkozásra okot adó horizontális hatások.
- 58) Az eljáró versenytanács figyelemmel arra, hogy a Netrisk és a Céltársaság együttes részesedése az online közvetítés esetében lényegesen magasabb, mint a teljes (online és offline) közvetítés esetében, továbbá a Céltársaság csak online közvetít, érdemben csak az online közvetítés esetében felmerülő horizontális hatásokat értékelte. Ha ugyanis ott nem azonosíthatók beavatkozásra okot adó káros horizontális hatások, akkor gyakorlatilag kizárható, hogy az online és offline közvetítést egy érintett piacként tekintve felmerülne horizontális versenyprobléma. Az offline közvetítés, mint lehetséges érintett árupiac tekintetében pedig az összefonódás nem jár horizontális hatással, mert a Céltársaság azon nincs jelen.
- 59) Az összefonódás következtében az online közvetítésben jelenleg is kiugróan magas (50-60 százalék közötti) piaci részesedéssel rendelkező Netrisk részesedése úgy növekedne 70-80 százalék közötti mértékre, hogy jelenlegi legnagyobb versenytársával, a Céltársasággal kerülne egy vállalkozáscsoportba. Az eljáró versenytanács gyakorlata szerint a piaci szerkezet ilyen változása – figyelembe véve, hogy a joggyakorlat¹⁶ szerint az 50 százalékos vagy annál nagyobb piaci részesedés önmagában is bizonyíthatja a gazdasági erőfölény meglétét – ellensúlyozó körülmények hiányában a verseny jelentős mértékű csökkenéséhez vezethet, melynek legfőbb káros következménye az érintett szolgáltatás árának emelkedése és/vagy más, a fogyasztók számára hátrányos változás (pl. a minőség romlása) lehetne.
- 60) Az előzőekből ugyanakkor másoldalról az is következik, hogy a magas piaci részesedés önmagában nem elégséges a verseny jelentős mértékű csökkenése megállapításához, ahhoz az is szükséges, hogy az adott érintett piacon a magas/növekvő piaci részesedéssel oksági összefüggésben a fent említett, vagy más, végső soron a fogyasztókat hátrányosan érintő változások várható bekövetkezése bizonyítást nyerjen. Az eljáró versenytanács ezért érdemben vizsgálta, hogy az összefonódás az érintett szolgáltatás sajátos üzleti modelljét, illetve piaci körülményeit is figyelembe véve milyen hatást gyakorolhat az árakra, a minőségre, továbbá vizsgálta azt, hogy a Netrisknek a Céltársasággal történő összefonódása következtében jelentősen megnövekvő ügyféli adatbázisának lehetnek-e káros hatásai a versenyre, és azon keresztül a fogyasztókra (a továbbiakban a versenyhatások értékelésénél a Netrisk és az irányítása alá kerülő Céltársaság együttesen Bővülő Netrisként kerül hivatkozásra). A fentiek értékelésekor az eljáró versenytanács a nemzetközi és a magyar versenyjogi gyakorlatnak megfelelően értékelte a magas piaci részesedést, illetve a legfőbb versenytárs kiesése miatti horizontális hatást ellensúlyozó

¹⁶ A Bizottság (2004/C 31/03) Iránymutatása a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló tanácsi rendelet szerint a horizontális összefonódások ellenőrzéséről 17. pont.

tényezőket: az érintett piacon megmaradó versenynyomást, a piac megtámadhatóságát (az egyszerű és gyors piacra lépés lehetőségét) és a vevői erőt.

Hatás az árakra

- 61) A biztosításközvetítési szolgáltatás esetében a közvetítő díját (jutalékot) nem az ügyfél (fogyasztó) hanem a biztosító fizeti meg az alkusz számára a köztük létrejött megállapodás szerinti mértékben, amelyet a biztosító beépít az általa meghatározott biztosítási díjba. Ebben az összefüggésben ezért a Netrisknek az összefonódás következtében megnövekvő piaci ereje nem valószínűsíthető, hogy *közvetlen* áremelő hatással járna, annak ellenére, hogy a fogyasztók nyilvánvalóan nem rendelkeznek érdemi vevői erővel a Bővülő Netriskkel szemben.
- 62) Az alkusznak ugyanakkor elvileg lehetőségük van jutalékuk terhére kedvezményeket adni a fogyasztónak. A megkeresett alkuszkok egy része azonban egyáltalán nem él ezzel a lehetőséggel, sok esetben ez „fizikailag” is lehetetlen, mivel a biztosítási díj a biztosító rendszerén (ún. webservice) kalkulálódik, amelyhez az alkuszkok nem rendelkeznek hozzáféréssel, módosítási joggal. Mások is csak speciális esetekben élnek ezzel, így például a Céltársaság az utasbiztosítások esetében azoknak nyújt kedvezményt, akik rendszeresen nála veszik azt igénybe. A jutalék terhére adott kedvezmények esetén is gyakori, hogy az a biztosító tudtával, vele kötött külön megállapodás alapján jön létre: ilyen esetekben a biztosító eleve alacsonyabb jutalékot fizet az alkusz részére. Összességében megállapítható, hogy a kedvezmények nem képviselnek olyan súlyt, hogy azoknak a Bővülő Netrisk általi esetleges csökkentése érdemben megkérdőjelezné azt az előzőek szerinti következtetést, hogy az összefonódásnak az árakra nem valószínűsíthető érdemi közvetlen hatása.
- 63) Szintén inkább csak elvi lehetőségként említendő, hogy a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.) 375/B. § (2) és (3) bekezdése alapján az alkusz a megbízója, azaz a fogyasztók felé is számíthatna fel díjat, különösen abban az esetben, ha megbízása kizárólag szaktanácsadásra vagy olyan biztosítási szerződés közvetítésére vonatkozik, amelynek díja a biztosítótól származó közvetett díjazást nem vagy csak részben tartalmaz. Az MBASZ pedig megjegyezte adatszolgáltatásában, hogy olyan helyzetet el tud képzelni, hogy az on-line alkusz a biztosítási díjon felüli egyéb költséget érvényesít a fogyasztóval szemben (például, mint amikor egy koncertjegyre az adott on-line értékesítő eljárási vagy nyomtatási költséget stb. számol fel). Ennek azonban – tekintve, hogy a magyar fogyasztók ilyen „tömegtermékek” esetén hozzá vannak ahhoz, hogy az alkusz tőlük nem kér díjazást – a Netrisk szerint nincs gazdasági realitása, mivel a fogyasztók nem lennének hajlandók fizetni, továbbá ennek technikai kivitelezése is nehézségeket jelentene. Ezt a következtetést erősíti az a vélekedés is, miszerint a keresőmotoros online alkuszkok ügyfelei elsősorban „árvadászok”, azaz árérzékenyek, továbbá az a fentebb már hivatkozott körülmény, miszerint a fogyasztók egy jelentős része az online biztosításközvetítők oldalait jelenleg is csak összehasonlításra használja.
- 64) A biztosító és az alkusz közötti megállapodáson alapuló jutalék ugyanakkor beépül a biztosítási díjba. Ezért, ha a Bővülő Netrisk megnövekedő piaci erejét képes lenne arra felhasználni, hogy a biztosító felé emeli a jutalékot, akkor az beépülve a biztosítási díjba *közvetve* azok emelkedésével járna a fogyasztók felé.

- 65) Ezt a hatást azonban jelentősen mérsékelheti a biztosítók vevői ereje. Erre utal az is, hogy ilyen veszélyt a megkeresett 13 biztosító közül csak kettő jelzett, és a biztosítók egyike sem minősítette megkerülhetetlen szereplőnek a Netrisket. Nem elhanyagolható körülmény az sem, hogy a Netrisknek már jelenleg is kiugróan magas (50-60 százalék közötti) piaci részesedése is elvileg olyan piaci erőt jelent, ami alapot adhatott volna számára magasabb jutalék elérésére, erre utaló körülményt azonban a vizsgálat nem azonosított.

Hatás a minőségre

- 66) Az a körülmény, hogy az előzőekben bemutatottak szerint nem valószínűsíthető, hogy az összefonódás következtében a fogyasztóknak a biztosítási szolgáltatások árainak emelkedésével kelljen szembesülniük, nem jelenti azt, hogy az alkuszi szolgáltatás más szempontból ne válhatna kedvezőtlenebbé számukra. Egy áru minőségének adott ár mellett bekövetkező romlása ugyanis a fogyasztó szempontjából tartalmát tekintve azonosan értékelhető, mint az ár emelkedése.
- 67) Az online alkuszi közvetítés minőségét a fogyasztók szempontjából tekintve mindenképp annak van jelentősége, hogy az adott platform az ügyfél szempontjából kényelmes és könnyen kezelhető legyen. Az eljáró versenytanács az összefonódásnak a minőségre gyakorolt hatását dinamikus szemléletben értékelte. Nem csak (sőt elsősorban nem) azt vizsgálta, hogy az összefonódás következtében bekövetkezhet-e a szolgáltatás minőségének romlása, hanem azt, hogy ösztönzött marad-e a Bővülő Netrisk szolgáltatása minőségi színvonalának az online elérés változó körülményeihez igazodó, a fogyasztók kényelmét szolgáló emelésére.
- 68) A Netrisk és a Céltársaság is jelentős lépéseket tett az utóbbi években szolgáltatása színvonalának emelésére, és ezt a becsatolt dokumentumaik szerint a jövőben is folytatni kívánják, mégpedig oly módon, hogy a Netrisk saját weboldala mellett a Céltársaság biztosítás.hu oldala is fennmaradna. Az eljáró versenytanácsnak azonban nem ezeket a (összefonódás tudomásulvétele esetén a Bővülő Netriskre nézve kötőerővel nem bíró) körülményeket kellett vizsgálnia, hanem azt, hogy az összefonódást követően is fennmarad-e a Bővülő Netrisknek a minőség javítására vonatkozó kényszere, és az abból fakadó ösztönöztsége. Ennek keretében az eljáró versenytanács keresleti oldalról a fogyasztók szolgáltató váltási lehetőségeit, kínálati oldalról pedig a piac megtámadhatóságát értékelte.
- 69) Az online biztosításközvetítés esetében a fogyasztó az adott közvetítővel való elégedetlensége esetén minden költség és időigény nélkül válthat szolgáltatót, akár úgy is, hogy a megkezdett, és nem megfelelő minőségűnek tartott tarifálási folyamatot egy másik közvetítő (vagy akár biztosító) felületén fejezi be. Ezt mutatja az is, hogy – miként arra az FBAMSZ rámutatott, az ügyfelek egy jelentős hányada az alkuszok portáljait eleve csak „előzetes” díj összehasonlításra használja, a szerződéskötést azonban egy másik csatornán bonyolítja. Mindezt alátámasztja, hogy a Netrisk és a Céltársaság esetében is 10-20 százalék között van azoknak az ügyfeleknek az aránya, akik a tarifálás után az oldalon keresztül kötnek szerződést.
- 70) Az összefonódást követően a Bővülő Netrisknek csupán egy jelentősebb (10-20 százalék közötti) piaci részesedésű versenytársa marad. Több olyan alkusz is van azonban, amely az offline közvetítés elsődlegessége mellett online közvetítést is végez, mely tevékenységüket

fogyasztói igény esetén képesek lehetnek bővíteni. Emellett a megkeresett alkuszok többsége szerint az online közvetítés piacára történő belépés nem ütközik különösebb nehézségekbe, bár a megfelelő ügyfélszám elérése jelentős marketing költséggel járhat.

- 71) Az érintett piacon jelenlévő alkuszoknál is jelentősebb versenynyomást gyakorolhatnak a Bővülő Netriskre (az érintett piac szereplőiként figyelembe nem vett) biztosítók azáltal, hogy az ügyfél az alkusznál végzett tarifálást követően közvetlenül a biztosítóval köt szerződést. Erre is tekintettel a biztosítók online értékesítése általánosságban is nem elhanyagolható versenynyomást jelent az alkuszok számára, amit a Netrisk által az internetes keresések jellemzőivel kapcsolatban bemutatott elemzések is alátámasztani látszanak.
- 72) Mindez azt jelenti, hogy a szolgáltatással való elégedetlenség esetén a fogyasztónak keresleti és kínálati oldalról is biztosított a szolgáltató váltási lehetősége. Ilyen körülmények között pedig a Bővülő Netrisk számára nem elhatározás kérdése, hanem piaci kényszer a szolgáltatás minőségének folyamatos javítása egy olyan tevékenység esetében, melynek piaci feltételei állandó változásban vannak. Megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy a Céltársaság esetében – a korábbi fejlesztésekhez hasonlóan – az összefonódás hiányában a jövőben is elsősorban az oldal használatának egyszerűsítésére és az egyéb elektronikus felületeken történő elérés és használat optimalizálására irányuló folyamatos törekvések megvalósulására lehetett volna számítani; a Céltársaság nyilatkozata szerint esetében nincsenek fejlesztési ciklusok, amikhez külön költségvetés lenne hozzárendelhető.
- 73) A minőség dimenziójában az eljáró versenytanács azt is elemezte, hogy valamely biztosító(k) kínálatának az online alkuszok által összehasonlított portfólióból történő kihagyása felmerülhet-e, s érdemi aggályt jelenthet-e a versenyre nézve. E körben az eljáró versenytanács abból indult ki, hogy vertikális integráció hiányában az online alkuszoknak valószínűsíthetően nem érdeke egyes biztosítók termékeinek negligálása, különösen ha azok jelentős jutalékbevételt generálnak számukra.

Az adatbázis bővülésének hatása

- 74) Az összefonódásban részes felek rendelkezésére álló, jelentős méretű adatbázisok érintettségére tekintettel az eljáró versenytanács az ezek egy kézbe kerüléséből fakadó esetleges hatásokat is vizsgálta. A nemzetközi versenyjogi gyakorlat annak értékelésénél, hogy ez alkalmas lehet-e az összefonódás révén bővülő vállalkozáscsoport piaci erejének növelésére, és ennek révén a verseny jelentős mértékű csökkenésére, az adatok összetételét, mennyiségét (az adatbázis mérete), sebességét (összegyűjtési, elavulási idő) és értékét vizsgálja.¹⁷ A fenti jellemzők közül a meghatározó az adatbázis értéke, mely elsősorban az összetétel (vagyis, hogy milyen adatok állnak az azokat birtokoló vállalkozás rendelkezésére) függvénye. Legnagyobb értéke azoknak az adatoknak van, amelyek a versenytársak részére nehezen hozzáférhetőek. Ezen belül is különösen értékesek azok az adatok, amelyekből következtetni lehet a fogyasztói szokásokra. Ilyen – mások számára nem vagy csak szűkebb körben és mennyiségben rendelkezésre álló – ismeretek birtokában ugyanis a vállalkozás versenytársainál hatékonyabban képes alkalmazkodni a piaci kihívásokhoz, versenyelőnyt szerezve a piac többi szereplőjéhez képest.

¹⁷ M.8788. Apple/Shazam ügy.

- 75) A Netrisk és a Céltársaság rendelkezésére álló adatbázis – csakúgy, mint a többi alkusz esetében – az ügyfél személyes adataira (név, születési hely, születési idő stb.), valamint a megvásárolni kívánt biztosítási termék összehasonlításához szükséges termékspecifikus adatokra terjed ki. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint ezen adatok már a jelen tranzakciót megelőzően is jelentős mennyiségben álltak a Netrisk (és a Céltársaság) rendelkezésére, ugyanakkor üzleti célú hasznosításukra – nyilvánvalóan részben adatvédelmi megfontolásokra tekintettel – csak marginálisan, aggregált formában került sor. Emellett az eljáró versenytanács rendelkezésére álló információk alapján nem valószínűsíthető, hogy az adatbázis további növekedése alkalmassá tenné arra a Bővülő Netrisket, hogy az abban foglalt adatokra alapozva olyan szolgáltatások nyújtásába kezdjen, amikre korábban, a jelenleg rendelkezésére álló adatbázis birtokában ne lett volna képes, azaz az összefonódás e körben nem eredményez fúzió-specifikus változást. Az adatbázist alkotó adatok ugyanis az összes piaci szereplő számára hozzáférhetőek maguktól a fogyasztóktól, és nem tartalmazzak a fogyasztói szokásokon, aktivitáson alapuló, a tarifáló rendszer által gyűjtött, generált információkat. Éppen ezért az adatok nem minősülnek egyedinek sem, értéket leginkább csak a biztosítók számára képviselhetnek, akik azonban hasonló adatokkal részben maguk is rendelkeznek.
- 76) Nem tekintette érdemi versenyelőnynek az eljáró versenytanács azt sem, hogy az adatbázis bővülése szélesebb körben biztosít lehetőséget a Bővülő Netrisk számára, hogy újabb ajánlatokkal keresse meg meglévő ügyfeleit. A biztosítási termékek ugyanis olyan magas szinten specifikáltak, hogy az alkusznak az ügyfél korábbi biztosításai révén rendelkezésére álló adatok önmagukban nem alkalmasak arra, hogy az alkusz az ügyfél számára új személyre szabott biztosítási termék ajánlatot tudjon tenni. Erre tekintettel legfeljebb általános marketing ajánlatok szélesebb körű alkalmazására adhat lehetőséget az adatbázis bővülése. Ezt azonban az eljáró versenytanács szintén nem tekintette érdemi versenyelőnynek, mert a Bővülő Netrisk részére rendelkezésre álló adatbázisnál sokkal összetettebb és jobban használható adatbázisok érhetőek el (Google, Facebook) ebből a célból.
- 77) Az eljáró versenytanács a piaci szereplők által szolgáltatott információk alapján annak veszélyét is kizárhatónak tartotta, hogy az összefonódást követően a Bővülő Netrisk azáltal kerüljön versenyelőnybe, hogy a biztosítók az általa benyújtott adatok szolgáltatásának struktúráját, rendszerét követelnék meg a többi alkusztól is (azaz a Bővülő Netrisk adatszolgáltatási rendszere, struktúrája egyfajta standarddá válna). Egyrészt ugyanis a biztosítók értékesítési csatornáin belül a Bővülő Netrisk sem fog olyan súlyt képviselni, ami miatt nélkülözhetetlenné válna a biztosítók számára, másrészt az összefonódásban részes felek saját fejlesztésű rendszerei éppúgy a biztosítók ún. webservice szolgáltatásához kell igazodjanak, mint a versenytársaik saját fejlesztésű vagy erre specializálódott külső szolgáltatótól bérelt szoftverei.
- 78) Egy vállalkozás meghatározott adatokkal való rendelkezése (az ilyen adatok összefonódás révén történő bővülése) versenyproblémát jelenthet abban az esetben is, ha azok ismerete nélkülözhetetlen egy, a vállalkozás tevékenységével szomszédos piacon való tevékenység végzéséhez. A bővülés ugyanis erősíti a vállalkozás lehetőségét arra, hogy a rendelkezésére álló adatokhoz való hozzáférés korlátozásával a szomszédos piaci versenytársai piacon maradását, illetve piacra lépését nehezítse.

- 79) Ilyen érdekeltsége azonban egy vállalkozásnak csak akkor van, ha annak a vállalkozáscsoportnak, amelynek tagja, a tevékenysége kiterjed a szomszédos piacra. A jelen esetben a Netrisk, a Céltársaság, továbbá az MCI_k Csoport és az AMC Csoport magyarországi tevékenysége sem terjed ki az alkuszi tevékenységgel szomszédos magyarországi piacra. Ezért az eljáró versenytanács a fenti összefüggésben sem azonosított káros versenyhatást a Netrisk adatbázisának bővüléséből adódóan.

Vertikális és portfólió-hatás

- 80) Egy összefonódásnak akkor lehetnek vertikális hatásai, ha az érintett vállalkozáscsoportok a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykednek, ami megteremtheti az érdekeltséget arra, hogy az egyik (vagy mindkét) piacon jelentékeny piaci erővel rendelkező vállalkozáscsoport ezt a piaci erőt kihasználja, azaz valamely (vagy mindkét) piacon versenyt korlátozó magatartást folytasson, lezárva az adott piacot (pl. szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózással, árprés révén stb.). Az eladókénti magas érintett piaci részesedés a vevő oldali versenytársak, a vevőnkénti magas részesedés pedig az eladói oldali versenytársak hátrányos helyzetbe hozására teremthet lehetőséget és érdekeltséget.
- 81) A portfólió hatás az összefonódás révén létrejövő vállalkozáscsoport által gyártott (forgalmazott) áruk körének bővüléséből adódik. Ez különösen akkor járhat káros versenyhatásokkal, ha egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártói (forgalmazói) kerülnek egy vállalkozáscsoportba. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik vállalkozáscsoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő vállalkozáscsoport más áru(k) piacán képes és ösztönzött is lehet versenykorlátozó magatartás (pl. árukapcsolás) érvényesítésére.
- 82) A Céltársaság tevékenységi köre részalmazza a Netrisk tevékenységének, ezért a jelen összefonódás nem jár együtt vertikális és portfólió-hatással sem.

Összegzés

- 83) Az előzőekben részletesen kifejtettek alapján az eljáró versenytanács – figyelemmel az érintett tevékenység sajátos, a versenyjogi értékelést is befolyásoló működési jellemzőire, a piaci részesedésen túli tényezők szerepére – a Bővülő Netrisknek az alkuszok által online módon végzett nem-életbiztosítás közvetítés, mint lehetséges érintett piac tekintetében Magyarországon, mint érintett földrajzi piacon az összefonódás következtében kialakuló magas részesedése ellenére nem azonosított olyan – áremelésben, a választék szűkítésében, a fejlesztések visszafogásában vagy az adatbázisok által biztosított esetleges versenyelőny kihasználásában megnyilvánuló – káros versenyhatást, ami indokoltá tette versenyfelügyeleti beavatkozást. Ezért az eljáró versenytanács – egyezően a Tpv. 71. § (2) bekezdés c) pontja szerinti vizsgálói indítvánnyal – a Tpv. 76. § (1) bekezdés aa) pontja szerint határozatában megállapította, hogy az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon.
- 84) Fenti döntésénél az eljáró versenytanács tekintettel volt arra is, hogy a nagy számban megkeresett alkuszoknak és biztosítóknak csak csekély hányada nyilatkozott úgy, hogy az összefonódás káros versenyhatásokkal járna, és a megkeresett két érdekképviselői szerv sem jelezett ilyen problémát. Megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy az összefonódás vizsgálati eljárások (és általában a versenyjog) célja nem a versenytársak vagy egyedi piaci

szereplők érdekeinek, hanem a verseny folyamatának a védelme, így a piaci szereplők által megfogalmazott aggályok csak akkor indokolnak a versenyhatóság részéről beavatkozást, ha azoknak a piac egészére nézve hosszabb távon is hátrányos következményei lennének. Ilyen veszélyt azonban a fentebb részletesen kifejtettek alapján az eljáró versenytanács a jelen összefonódás kapcsán nem azonosított.

VII.

Eljárási kérdések

- 85) A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Tpvt. 44. §-án, illetékessége a Tpvt. 45. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe (Tpvt. II. fejezet), illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.
- 86) Az eljáró versenytanács határozatát a Tpvt. 73. § (2) bekezdésének alkalmazásával előzetes álláspont készítése és tárgyalás tartása nélkül hozta meg.
- 87) A Tpvt. 63. § (3) bekezdése alapján, ha a vizsgáló a Tpvt. 69. § alapján az összefonódás teljes körű vizsgálatát rendeli el, akkor az ügyintézési határidő négy hónap, ami a 63. § (1) bekezdése alapján az eljárás megindulásának napján kezdődik. Jelen esetben az eljárás 2019. március 12-én indult. A Tpvt. 63. § (8) bekezdésének 10. pontja szerint az ügyfélnek a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére való felhívásától az azok teljesítéséig terjedő időtartam, továbbá a 11. pontja szerint a 64/B. § (6) bekezdése szerinti felvilágosítás adása, illetve adat, irat szolgáltatás iránti megkereséstől az annak teljesítéséig, de legfeljebb a teljesítésre előírt határidő lejártáig terjedő időtartam (a jelen eljárásban az átfedések kiszűrésével: 181 nap) az ügyintézési határidőbe nem számít be, az ügyintézési határidő 2020. január 7-én jár le.
- 88) A Tpvt. 80/I. § szerint a jogorvoslatra az e fejezetben nem szabályozott kérdésekben az Ákr. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.
- 89) Az Ákr. 112. § szerint a hatóság határozata ellen önálló jogorvoslatnak van helye, a 113. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási per kérelemre induló jogorvoslati eljárás. A 114. § (1) bekezdése szerint az ügyfél - az önálló fellebbezéssel nem támadható végzések kivételével - a véglegessé vált döntés ellen közigazgatási pert indíthat.
- 90) A közigazgatási per szabályait a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) határozza meg.
- 91) A Kp. 29. § (1) bekezdése az elektronikus kapcsolattartásra a polgári perrendtartás szabályait rendeli megfelelően alkalmazni. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 608. § (1) bekezdése szerint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett minden beadványt kizárólag elektronikusan - az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon - nyújthat be a bírósághoz.

- 92) Az E-ügyintézési tv. 9. § (1) bekezdése alapján elektronikus ügyintézésre köteles az államigazgatási szerv feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet és annak jogi képviselője.
- 93) A Kp. 39. § (1) bekezdése szerint a keresetlevelet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított harminc napon belül kell a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szervhez benyújtani.
- 94) A Kp. 39. § (6) bekezdése szerint – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a keresetlevél benyújtásának a közigazgatási cselekmény hatályosulására halasztó hatálya nincs.

Budapest, 2019. december 12.

Váczai Nóra s.k.
előadó versenytanács tag

Dudra Attila s.k.
versenytanács tag

Dr. Tóth András s.k.
a Versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva